

- TIMÁR J.–VÁRADI M.M. 2000. A szuburbanizáció egyenetlen fejlődése az 1990-es évek Magyarországon. – HORVÁTH GY.–RECHNITZER J. (szerk.): Magyarország területi szerkezete és folyamata az ezredfordulón. MTA RKK Pécs, pp. 153–175.
- TÓZSA I. 2000. A budai agglomeráció jövője. – Falu Város Régió 7. 7. pp. 15–16.
- TÓZSA I. 2002. A „káros” urbanizáció. – Tér és Társadalom 16. 1. pp. 1–16.
- VÁRADI M.M. 1999. Hová megyünk lakni? Szuburbanizációs minták és konfliktusok a budapesti agglomeráció budai oldalán. – In: BARTA GY.–BELUSZKY P. (szerk.): Társadalmi-gazdasági átalakulás a budapesti agglomerációban. Budapest, pp. 115–129.
- WINKLER G. 1993. A soproni Lőverek. – Építővilág 1–2. pp. 60–65.
- WINKLER G. 2002. Lőverek, löverházak Sopronban. – In.: Komarik Dénes Emlékkönyv. Hild-Ybl Alapítvány, Budapest pp. 379–397.

Szigeti Ernő (szerk.): Régió, közigazgatás, önkormányzat – Magyar Közigazgatási Intézet, Budapest, 2001. 384 old.

Jelentős feladatra vállalkozott a Magyar Közigazgatási Intézet, amikor elhatározta az intézetben folyó kutatási tevékenység eredményeinek kiadványsorozat formájában való közzétételét. E tiszteletre méltó törekvés sikeres megvalósulásáról tanúskodik a sorozat első, fenti címet viselő kötete.

A könyvben szereplő tanulmányok az intézet nemzetközi szervezetek, ill. hazai kormányzati szervek megbízására folytatott – több esetben más hazai tudományos műhelyek kutatóinak, szakértőinek bevonásával elvégzett – kutatási programjainak eredményeit foglalják össze.

A PERGER ÉVA főigazgató előszavával indító, majd a szerkesztő–szerző SZIGETI ERNŐ bevezetőjével folytatódó könyv három, eltérő számú tanulmányt tartalmazó részből áll. Közülük az elsőt (A régiók helye és szerepe Európában) négy tanulmányt olvashatunk.

TEMESI ISTVÁN értekezése az önkormányzati régiók helyét és szerepét elemzi néhány európai Unióból vett példával. Cikkében a szerző külön tárgyalja az ilyen típusú önkormányzatokkal rendelkező országok (Franciaország, Olaszország, Belgium, Spanyolország, Portugália) gyakorlatát, és külön foglalkozik az Egyesült Királysággal, Németországgal és Hollandiával, ahol hiányzik a regionális önkormányzati szint. Konklúzióként megállapítható, hogy mindkét modell működőképes, mivel biztosítva van a döntési mechanizmusok demokratizmusa.

A következő tanulmány szerzője, HALÁSZ ISTVÁN a visegrádi országokra vonatkozóan tekinti át a regionális önkormányzatok működését, megállapítva, hogy a reformok végrehajtásában számos eltérő és közös vonás fedezhető fel a négy kelet-közép-európai ország esetében.

Harmadikként FORGÁCSNÉ OROSZ VALÉRIA tanulmányát olvashatjuk, aki a magyar közigazgatás szemszögéből vizsgálja és értékeli egy igen jelentős nemzetközi egyezmény-tervezet, a Regionális Önkormányzatok Európai Chartája tartalmát. A szerző a helyi és a központi kormányzati elképzelések ütköztetésével megvalósítandó szakmai vitát sürget a tervezet fontosabb elemeire vonatkozóan, a magyarországi regionalizáció céljainak, irányainak és feltételrendszerének meghatározása érdekében.

A kötet első részének zárótanulmányában SZENTE ZOLTÁN a középszintű közigazgatási hatáskörök elemeiről és európai gyakorlatáról ír, érintve a kérdéskör alkotmányos és törvényi alapjait, a középszintű közigazgatás főbb jellemzőit, valamint a területi közigazgatás középszinten adódó feladatait, azok eltérő hatásköreit. A hatékony hatáskör-telepítés értékelése után a szerző arra a következtetésre jut, hogy a regionalizmus nem egységes célú és jellegű európai folyamat, hanem többféle megnyilvánulási formában működő regionalizáció vagy regionális decentralizáció.

A kötet második része (Közigazgatási térszerkezet és önkormányzati régiók) KOVÁCS TIBOR tanulmányával indul, aki a régiók területfejlesztési, közigazgatási szerepét, valamint a statisztikai információs rendszerben elfoglalt helyét értékeli rövid cikkében. A szerző hiányolja, hogy sem

a kormányzati, sem az ellenzéki oldalnak nincs koncepciója a régiók és a megyék jövőjéről, ami megegyeztetné a régiók véglegesítését.

A következő tanulmány ismét SZIGETI Ernő tollából való, aki a közigazgatási térstruktúra regionalizálásának feltételeiről és alternatív lehetőségeiről értekezik. A témakör történeti háttérének bemutatása után a cikk a NUTS-struktúra felépítését értékeli, majd EU-csatlakozásunk közigazgatási követelményeit, ill. következményeit elemzi. Külön fejezettrészt szentel a szerző a különböző régió-lehatárolási technikáknak, valamint a regionális központok működési feltételeinek.

A következő cikk szerzője VEREBÉLYI Imre, aki az önkormányzati rendszerváltást a modernizáció kérdéskörével összekötve tárgyalja, részletesen kitérve a megyék regionális célú megerősítésére. A terjedelmes tanulmány szerzője vitatja a megyei önkormányzatot kikerülő fejlesztési irányt, nem ért egyet 7 regionális önkormányzat létrehozásával és nem fogadja el a megyei önkormányzat távlati gyengítését sem.

SZENTE Zoltán két tanulmánnyal is gazdagítja e kötet rész tartalmát. Az elsőben a regionális önkormányzatok alkotmányos szabályozásával kapcsolatos nézeteit fejt ki, a másodikban ezen önkormányzatok lehetséges hazai feladatait és hatásköreit vázolja, amelyet optimalizációs igényekkel célszerű elvégezni.

Pénzügyi-gazdasági nézőpontból vizsgálja a regionális önkormányzatiság problémakörét HORVÁTH M. Tamás, megállapítva, hogy a regionális önkormányzatok elvileg megfelelő kereteket jelenthetnek a központi támogatások decentralizált elosztására.

Elméleti jellegű GAJDUSCHEK György „Demokrácia és hatékonyság” c. tanulmánya, amely a régiók optimális kialakításának szociológiai és politológiai megalapozását szolgálja. A szerző az optimális „igazgatási üzemméret” kialakítását szorgalmazza, elméleti összefüggéseket tárva fel a demokrácia és az igazgatási hatékonyság között.

SZIGETI Ernő második tanulmánya az államigazgatás dekoncentrált szervezetrendszerének térszerkezeti sajátosságát veszi górcső alá. A megyei és regionális keretek között működő dekoncentrált területi szervek sajátosságainak bemutatása után a szerző statisztikai táblázatok és térképek segítségével érzékelteti az intézményhálózat térszerkezeti jellemzőit.

A kötet rész utolsó értekezésében SZABÓ Lajos a közigazgatási hivataloknak a közigazgatási térstruktúrában elfoglalt helyét vizsgálja, a területfejlesztési intézményrendszer szempontjából értékelve helyzetüket.

A könyv harmadik, öt tanulmányból álló része (Kistérség és közigazgatás) KARA Pál munkájával kezdődik, aki a nagy- és kisregióknak a közigazgatási térstruktúrában elfoglalt helyéről értekezik. A szerző kiemeli a kistérségi együttműködések jelentőségét, példákat hoz fel a jól működő kistérségi társulások vidékfejlesztő szerepére.

FALUVÉGI Albert tanulmánya a statisztikai kistérségi rendszerek kialakításának jelentőségéről szól. A szerző kiemeli a T-Star adatbázis létrehozásának fontosságát, amely nélkülözhetetlen eszköze a térinformatika alkalmazásával megvalósuló kistérségi vizsgálatoknak.

A következő cikk szerzője, FRÜCHT Pál a településközi együttműködések törvényi háttérével és főbb irányjaival foglalkozik, kiemelve a körjegyzőségek bővülő feladatkörét ebben a folyamatban.

WINKLER György a települési önkormányzatoknak a kistérségfejlesztésben betöltött szerepét értékeli cikkében, empirikus tapasztalatok alapján adva képet az önkormányzatok által vállalt feladatokról.

A kötet zárótanulmánya NÉMETH Jenő tollából ered, aki a városkörnyéki közigazgatás történeti előzményeit, jelenlegi lehetőségeit, kialakuló együttműködési formáit és kapcsolatrendszereit tekinti át. A szerző a rendszerszerű kistérségi társulások megvalósítása és a települési integráció mellett érvel, ami nagymértékben növelné az önkormányzatok működésének hatékonyságát.

Az igényes kivitelezésű, számos táblázattal, tematikus térképpel, diagrammal kiegészített könyv tartalmának tanulmányozása bátran ajánlható a közigazgatás térszerkezeti kérdései iránt érdeklődő szakembereknek, egyetemi hallgatóknak és a témakörrel tudományos szinten foglalkozóknak egyaránt.

TINER TIBOR